

KORTÁRS MAGYAR ÉPÍTÉSZET
SZEMÉLYES TALÁLKOZÁS EGY IDŐS MESTERREL
VIRÁG CSABA, ÉPÍTÉSZ

Buzder-Lantos Zsófia, Gönczi Orsolya
BME TERVEZŐ SZAKMÉRNÖKI KÉPZÉS I. CIKLUS 2005-2007

KORTÁRS MAGYAR ÉPÍTÉSZET
SZEMÉLYES TALÁLKOZÁS EGY IDŐS MESTERREL

VIRÁG CSABA, ÉPÍTÉSZ

ÉLETMŰ

1956: diploma
1957-62: tanársegéd a Weichinger Károly vezette Középülettervezési Tanszéken
1962-72: Iparterv
1972-94: a Lakóterv vezető építésze
1957-től az Építészettörténeti Tanszék oktatója
1974-től címzetes egyetemi docens
1989-től címzetes egyetemi tanár
1994-től saját cég, Z. Halmágy Judittal (8-10fős iroda)

Ma is aktívan tervez.

jelenlegi munkái: Hild udvar felújítása, átalakítása. A Császár fürdő rekonstrukcióját és a mellette álló, Kiss Albert által tervezett épület bővítését tervezi szállodaként. Társasházak, Buda

Fontosabb megvalósult épületei:

Ipari épületek

Ujpesti FÜSZÉRT raktár [10.000 m²] – 1968

Rákospalotai ruházati raktárak [40.000 m²] – 1968

Ezért a munkájáért 1968-ban az Ybl-díj II. Fokozatát kapta meg.

diplomaterve

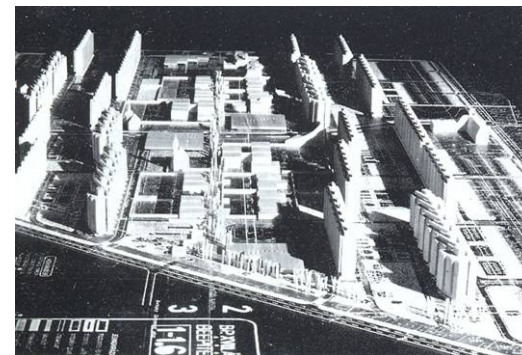

Havanna lakótelep

Havanna lakótelep

Lakóépületei

Bp. VI. Liszt Ferenc tér 6., 42 lakásos OTP társasház – 1958
földszintjén Szabó Ervin könyvtár
Bp. XI. Karinthy Frigyes út 11., 40 lakásos OTP társasház – 1960
földszintjén Szabó Ervin könyvtár
„Fehér Galamb” ház, Budai Vár – 1967
Paneles Fejlesztési Programterv – 1978
Havanna lakótelep, Bp Pestlőrinc [6000 lakás] – 1982
További lakótelepek:
Szolnok [6000 lakás]
Széchényi lakótelep [18.000 lakás]
Kispesti lakótelep [18.000 lakás]
Káposztásmegyer II. Ütem
Békásmegyer egy része

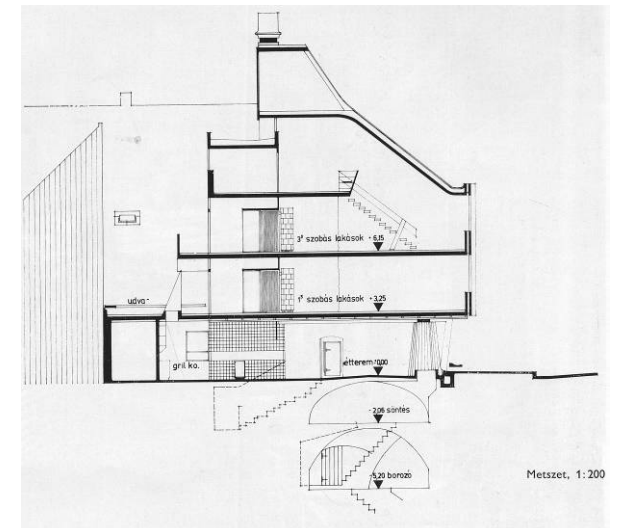
Középületek

OMFB vitorlásklub, Balatonfüred – 1972
Magyar Televízió 4-es stúdió – 1972
MVM Országos Villamos Teherelosztó, Budai Vár – 1979
Tatabányai művelődési ház és múzeum – 1984
Tatabányai „Konzum” üzletközpont és vasútállomás – 1989
Visegrádi Mátyás király múzeum fejlesztése – 1985
Magyar Televízió Óbudai Stúdióközpontja, 8-as és 9-es stúdió – 1991
Magyar Távirati Iroda új székháza, Bp Naphegy – 1991
Buda Center irodaház, Bp Hegyalja út – 1991
„Hungária Passage” irodaház és bevásárlóközpont –
MVM OVIT Székház, Europe Center, Bp – 1992
Matáv regionális oktatási központ, Piliscsaba –
„One Hungaria Plaza” irodaház és üzletközpont
„Krisztina Plaza” International Building, Bp – 1993
MTV Mikro-központ, Bp Szabadság-hegy
Lauder Javne Alapítványi Iskola – 1996
Pretium Palace irodaház, Bp V. Kossuth Lajos utca
Kálvin Center, Bp. Kálvin tér

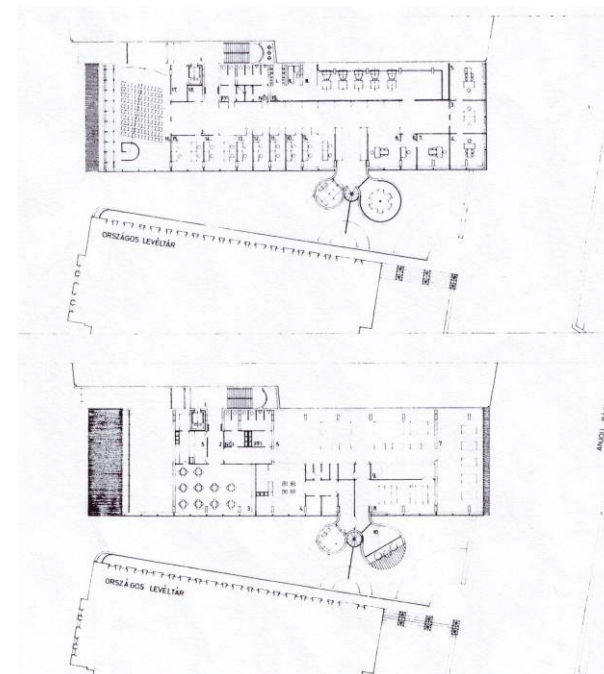
„Ars Poetica”

1. Az ún. „modern építészet” a társadalmi, gazdasági és technikai fejlődés folytán alapvetően különbözik a korábbi stílusoktól: és ez a változás visszafordíthatatlan...
2. A ma építésze a **FUNKCIÓ** kielégítésére szolgál, tehát egy koncepció kialakításához **első teendő** a funkcionális igények pontosan kielemezett teljesítése.
3. **Második lépés:** ez igényeket magába fogadni képes **SZERKEZET (KONSTRUKCIÓ)**
4. Az így kialakuló térstruktúrát úgy kell formálni, hogy az **KIFEJEZZE ÖNMAGÁT** az objektum célját, rendeltetését, működését.
5. E gondolatsor természetesen több alternatívához vezethet. Ezek közül azt kell választani, mely **BEILLESZKEDI KÖRNYEZETÉBE**
És azt, amely az előírányzott pénzügyi keretbe belefér: **GAZDASÁGOS**

ORSZÁGOS VILLAMOS TEHERELOSZTÓ, Kapisztrán tér

Építész: Virág Csaba (Iparterv – Lakóterv)
Generáltervező technológus: Zorkóczy László (ERŐTERV)
Építető: Kenesey Attila (Magyar Villamosművek)
Munkatársak
Művezetés: Simon Judit
Függönyfal: Dóka Sándor (ÁÉTV)
Handl Géza (Fémmunkás)
Belsőépítész: Simon Judit
Statikus: Ungi Lajos
Installáció: IPARTERV Különleges Gépészeti Iroda
Gépészet: Walla Lambert
Elektromos berendezés: Jakabfy Lóránt
Kivitelező: BLV, FÉMMUNKÁS, ORSZÉK, VIV, CSŐSZER
HITACHI, SIEMENS, ORION stb
Tervezés: 1972-1974
Kivitelezés: 1974-1979
Beruházási költség: 460 000 mFt
Ebből épület: 145 000 mFt
Fotó: Penner Gyuláné

A Budai Várnegyedbe három épületet tervezhettem:

1. Dísz tér 8. (Marcibányi palota helyén) lakóház, földszintjén vendéglővel. Tervpályázat Pázmándi Margittal 1963-ban; rangsorolás nélkül értékelt 4. helyre.
2. Szentháromság u. 9-11, „Fehér Galamb”, lakóház, földszintjén vendéglővel. Megépült 1969-ben.
3. Országos Villamos Teherelosztó Energia kontroll központ. Megépült 1979-ben

Ezen túlmenően: öt évig (1972-1977) tervezést oktattam a Műegyetem Építéstudományi Tanszékén, ahol műemléki környezetbe épülő, ahhoz csatlakozó, azokra ráépülő épületekről gondolkodtunk a hallgatókkal.

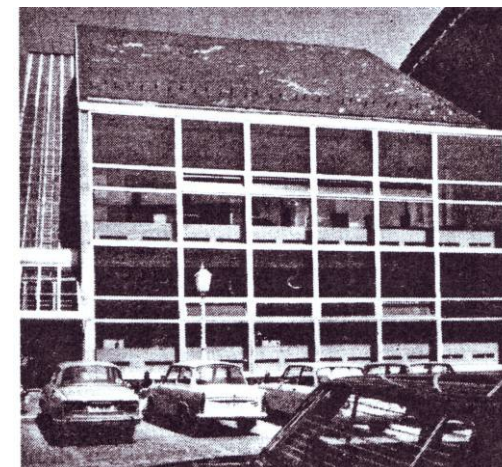
E tevékenységek során arra gondoltam, hogy az ilyenfajta feladatok lényege számomra az, hogy egy-egy teljesen mai (up to date) épületet vagy épületrészt próbáljak kigondolni, amely ha kiemelne a környezetéből és egy semleges térbe függesztenénk, akkor is megfelelné a fenti követelményeknek.

De ez egy olyan fajta mai korszerű épület legyen, amelyik: tömegformálásával, nagyságrendjével, léptékével, anyagkezelésével és hangulatával lehetőleg optimálisan illeszkedjék környezetébe.

És itt érdekes összefüggések adódhatnak: pl az ilyen épületek tervezése idején érvényes „up to date”, a modernizmus egyik fő jellemzője: az őszinte funkciót és szerkezetet tükröző formálási mód volt.

Nos: mintegy számomra a Várnegyed alaphangulata és meghatározója mindig a középkor, ez őszinte és konstruktív formálásban a két időszak könnyen találkozik.

Nem úgy a modernista stílus másik fő jellemzője a tömeghatásszerű: kubisztikus formálási igény: a zárt sorú utcák és terek hálózatába, ahol az épületek csak homlokzati felületeikkel jelennek meg, ezt a hatást csak rafinált ügyeskedésekkel lehet elérni.

Viszont a fentiekből következik, hogy a Várnegyed épületei fal jellegű homlokzatfelületekkel jelennek meg, amelyekbe a kor igényei és technikai lehetőségei adta méretű nyílásokat „vájták” bele.

Nos: mivel a mai nyílásrendszer ettől alapvetően eltérő méretű, nagyságrendű, alakú és hangulatú, mára Dísz tér 8. számú épület tervezésénél arra gondoltunk, hogy ezt az ellentmondást úgy lehetne legkönnyebben áthidalni, ha up to date épületünk homlokzati felülete is „fal” jellegű lenne, és mi a modernizmus legjellemzőbb falszerkezete, a függőnyfal.

De – és ez igen fontos – e függőnyfalnak olyan nagyságrendűnek, léptékű és arányú osztásainak kell lennie, hogy e révén ugyanazt a hangulatot teremtsen meg, mint a közvetlen szomszédságában lévő homlokzati felületek.

Anyagkezelés: a középkorban: természetes anyagok szerkezeti tudással történt felhasználása; jelenkorban: mai természetes anyagok és szerkezetek józan használata

Ami pedig a hangulatot illeti: a középkori épületek városkép hangulata józan, de romantikus és játékos is; ezt a hangulatot igyekeztem megteremteni.

Talán a legfontosabb pedig az ilyen környezetben való építkezés esetén a környezet és a meglévő alkotások iránti alázatos szerénység.

Magyar Építőművészet

Nehéz feladat lehet egy ipari épület tervezése a vári műemléki, romantikus környezetbe.

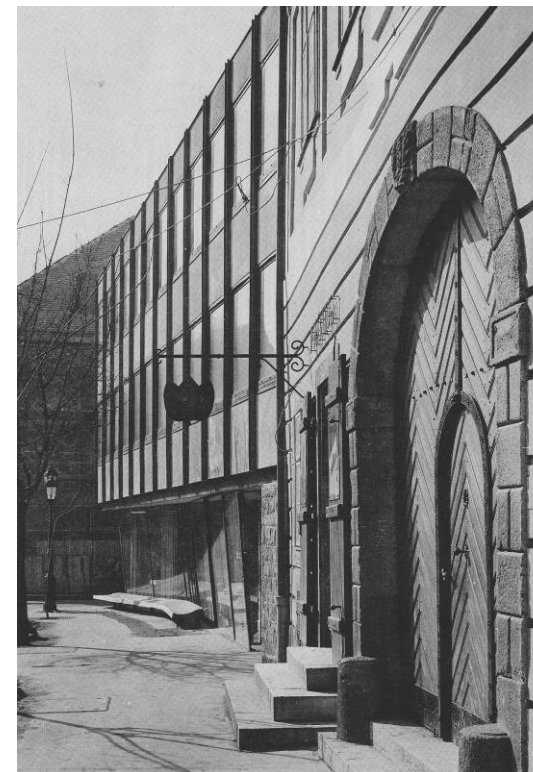
Azért került oda, mert korábban az Úri utca alatt sziklába vájt barlangrendszerben helyezkedett el ez a funkció stratégiai okokból, ez nem volt praktikus, fel kellett hozni a felszínre. Nem kerülhetett messze, mert a kábelek már ki voltak építve.

A kijelölt telek nem a legalkalmasabb az épület számára (egy nagy négyzetes kellett volna, ez meg hosszúkás..) Valójában ez nem igazán ipari épület, inkább -mai szóval- intelligens irodaház. Elég bonyolult a funkció: van egy vezérlőszint, irodák és telefonközpont, a toronyban radar.

1963-ban a Díszterre kiírt pályázaton díjat nyert házam tervezésénél is a függőnyfalat alkalmaztam mint modern szerkezetet, de a homlokzat osztásrendje követi a régi házakét, a beilleszkedés szempontjából ez a döntő. Lehet bármiből, ha átveszi a régi homlokzati osztásrendszert és tömegarányokat, kontúrokat. A Fehér Galamb Fogadónál, ami az első megépült házam a Várban (1969), még egyedi függőnyfal készült. Azt én terveztem U vasakból, típusablakokból és műkő lapokból. A földszintjén kifelé dőlő üvegfal volt, ezt a felújításakor elhagyták sajnos.

A Villamos Teherelosztónál már egy fémmunkás függőnyfalat alkalmaztunk. Az utca felé magas tetős a tömeg, a homlokzat osztásrendje követi a szomszédokét. A Levéltár felé átjáró készült. Ezt később lezárták -egyszer belőttek az ablakon állítólag.

Mindkét háznál fontos a kapcsolat az utcával. Az OVT-nél a tereplépcsővel kialakított átjáró, a Fehér Galamb fogadónál a földszinti törtvonalú üvegfal, előtte paddal. Úgy tűnik, inkább a beépítéssel próbálta visszahozni a várra jellemző spontaneitást és romantikát, mint az anyaghasználatával vagy homlokzati nyílásokkal.

Azt hiszem, ez egy elég jó ház. Itt elkezdtem valamit, amit lehetett volna folytatni. Csak az bosszant, hogy a Puhl Tóni, akit amúgy én jó építésznek tartok, ide tervezett egy vacak házat mellé.

A belsőépítészeti megoldások is egyediek. Szokásos volt ezeket ilyen gondosan megtervezni egy ipari irodaháznál akkoriban?

Itt volt belsőépítész is, Simon Judit. Sok egyedi bútor kellett, akkor még a számítógépek, telefonközpont különleges berendezések voltak. Ilyen a vezérlőpult is, hogy el lehessen helyezni rajta a monitorokat. Úgy terveztük, hogy átláthassanak felettük és legyen hely a vezetékeknek is. 1995-ben felújították az épületet és lecserélték a berendezést is, már akkor erre léteztek termékek, de nem a megfelelőket választották, szűk a kábelcsatorna például. Kicsit elrontották a házat, a kivitelezés nem volt túl jó.

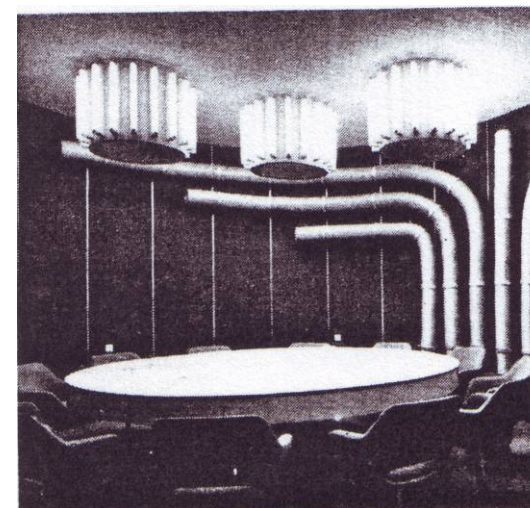
Acélvázaz az épület, a belsőben látszik is az andráskereszt merevítés, de ez nem baj. Voltak érdekes csomópontok: a függőnyfal és cserépfedésű tető találkozása például. Arra is büszke vagyok, hogy a típus trafó-ajtók helyett egyedi készült homogén felületként a sétány felőli oldalon szembe forgatott U vasakból, amik közt jár a levegő, de nem lehet belátni. Ilyen felületet a Kálvin téren is alkalmaztam.

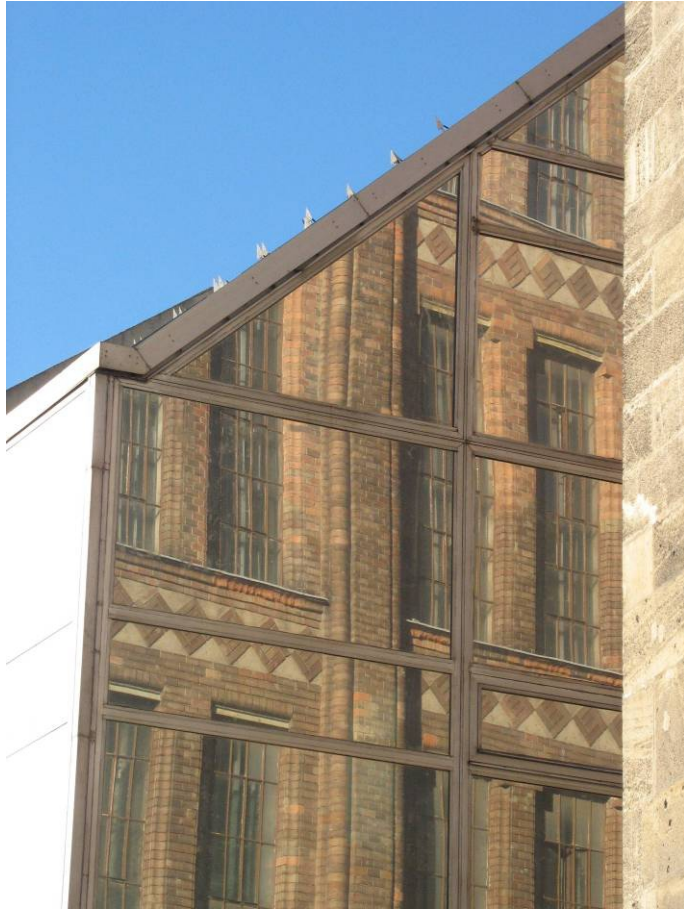
Sokféle léptékű épületet, beépítést tervezett, egészen szokatlanokat is. Például az aranyhegyi Televízió-székház pályázata. Ezeknél a monumentalitást nem próbálta enyhíteni a tömeg tördelésével vagy, divatos formák, részletek alkalmazásával.

Ma mindent meg lehet csinálni, és ez megzavar mindenkit. Például Calatrava operaháza Valenciában úgy néz ki, mint egy középkori sisakrostély. Helyre kell állnia a rendnek. Nem kell falosz alakú házat tervezni, csak azért, mert meg lehet csinálni. A divatról meg annyit, hogy fiatal koromban nagyon szerettem volna egy pepita nadrágot, apám azt válaszolta erre, hogy pár nap múlva el sem tudnám viselni –így nem is lett pepita nadrágom.

A Televízió székházát feleségével Pázmándi Margittal közösen tervezte, ő az ÁÉTV-től ön pedig az IPARTEV-től. Nem csak a saját műteremmel lehetett akkoriban pályázni?

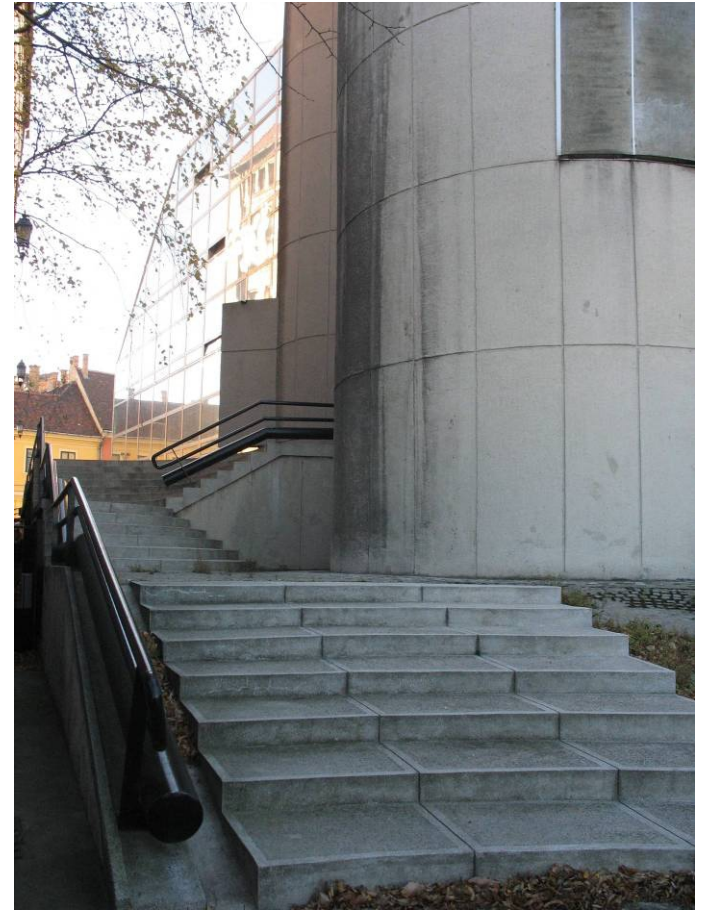
Nagy munka volt, mindkét tervezőiroda örült, hogy benne lehet. Ez lehetett volna életünk fő műve, ha megvalósul. Ki volt állítva az Oktogon galériában is idén októberben. Nagy érdeklődés kísért. Annak idején is közölték folyóiratokban. Gustav Peichl osztrák építész ennek mintájára tervezte a tartományi TV-székházakat. A funkciószámából következett egy körcikkekéből álló tömeg, ami egyben a dombtető rétegvonalaira is jól illeszkedett. Később egy fiatal pozsonyi építész Peichl-t akarta mintának venni, de az nem valósult meg. Egyébként Peichl megmutatta nekünk büszkén a burgenlandi stúdiót, de láttam, hogy fogalma sincs, miért olyan a rendszere. Végül a Televízió 4-es, 8-as, 9-es stúdióit én terveztem.

OMFB vitorlásklub, Balatonfüred

„Ház vagy hajó”

Építész: Virág Csaba (Iparterv – Lakóterv)

Statikus: Egyed Ferenc, Nyéki Júlia

Gépész: Boross Gyula

Elektromos tervező: Solti Gábor

Tervezés éve: 1968

Kivitelezés befejezése: 1974

Kivitelező: Fejér Megyei Állami Építőipari Vállalat

Beruházó és tulajdonos: Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság

Így ír az épületről a Magyar Építőművészetben és a Vallomások sorozatban megjelent könyvében:

Az 1960-as évek elején megbízást kaptam az OMFB titkárságától, hogy az intézmény balatonfüredi vitorlásklubját tervezzem meg. A BIB és a balatonfüredi Tanács VB már korábban kijelölte azt a tóparti területet (a Sporthajó-üzem és a Marina Szálló között), amelyet „vitorlásparttá” akart fejleszteni. Az OMFB-t mint első építetőt – helyesen – kötelezte, hogy a területre beépítési tervet készíttessen.

A terv lényege, hogy a területet – a meglévő ingatlanok lehetőleg kis módosításával – 8 db, kb. 40 méter szélességű területre ossza, amelyekre páronként – a vízpartra merőleges – klubépületeket telepítene. A telekméret megválasztása funkcióvizsgálaton alapszik: kb. ez a minimális szélesség., amelyen egy vitorlásklub technológiai folyamatai megvalósulhatnak.

A parton a klubok előtt sétány alakulna ki, amelyről a víz és a vitorlásélet a be nem avatottak számára is élvezhető lenne. E sétány a Halászkert Vendéglőtől a Marina Szállóig tartana. A vitorláspart előtti vízfelületet a part előtt végighúzó hullámtörő gát teszi kikötésre és manőverezésre alkalmassá.

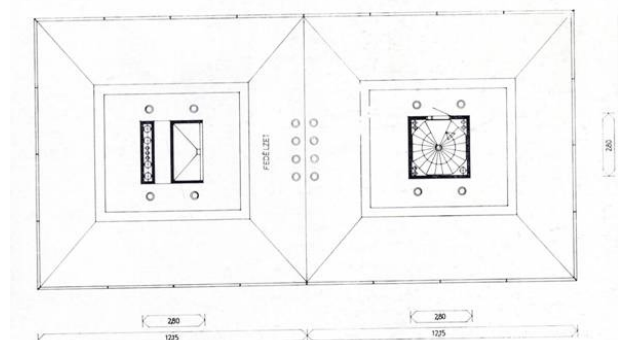
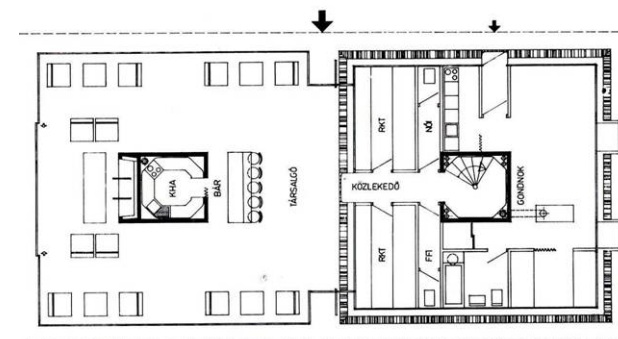
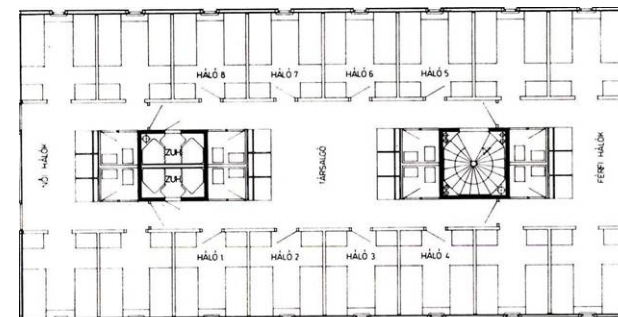
Az így kialakított és az illetékesek által jóváhagyott beépítési terv első elem az OMFB vitorlásklub.

Az épület formáját funkciója, a szerkezeti és anyagi lehetőségek függvényében az elérni kívánt hangulat eszmei tartalom határozza meg.

A funkció könnyen áttekinthető volt: az emeleten kabinszerű fülkékben kb. 60 főnyi „legénység” részére szállásbiztosítás, éspedig 16-16 fős férfi ill. női háló, és 4-4 négyágyas különszoba az idősebb versenyzőknek. A földszinten közösségi tér főzőfülkével, mely utóbbi télen a hajók tárolására szolgál. (A gondnoklakás igénye később merült fel, és sajnos rontja is az épület megjelenésének tiszta szerkesztését.)

Az épületszerkezetet a 8 m mély alapozási sík határozta meg: méreteinél fogva célszerűnek tűnt 2 db kútalapra helyezni. A kútalapok két tornyot tartanak, melyekre egy-egy 12x12 méteres gombaszerkezet helyezkedik, az emeleti két földem statikailag együttműködő kialakításával (térbeli Vierender tartó).

Az így kialakított forma és az épület rendeltetése eredményezte azt az ötletet, hogy az épület az OMFB vitorlásflotta lehorgonyzott „vezérhajója” egy brigg (fregatt), melynek alacsonyabb orrárboca és magasabb

főárboca (formast, mainmast) a két szerkezeti torony folytatása a főárboc tetején az árboc-kosár (crew's nest) és árboc keresztrudakkal, a zászlójelzések számára.

Tudom, hogy ez a gondolatsor romantikus ömlengés is lehetne (és már egyszer a Bauwelt-ben megfeddtek, hogy a „spiritualista építészet ma már nem divat”), de másrészt nem tartom hibának, hogy ez az épület játékosabb a szokásosnál, mert a vitorlázás végső soron maga is játék – igen szép és nekem kedves játék. Az épület anyagai és részletei is hajószerűek, az emeleti rész nűtféderes fa paneljei, az eredetileg tervezett sodronykötél korlát, a kajütök csigasorral emelhető és rögzíthető felső fekhelyei és – ami talán kissé túlzás – a fedélzet hajóablakai és szellőzőkürtői.

E hajóhatással úgy érzem, megférnek az épület „balatoni nyaraló” vonásai, már ami az anyagkezelést illeti: a természetes anyagok konstruktív alkalmazása: a földszinti üvegportál, meszelt vasbeton felületek, a natúr fafelületek.

Korábban említette, hogy ez az egyik kedvenc épülete. Mi tette azzá?

Éreztem ezt a helyet, hiszen három éves korom óta a Balatonon nyaralok. Apám vett egy nyaralót Balatonújhelyen, egy Bauhaus villát, ott töltöttem a nyarakat. Három éves koromban kezdtem vitorlázni. Hat-hét éves koromban már egyedül vitorláztam.

A vitorlázás egy életszemlélet, ami meghatározta az én életemet is. Ott van az ember egyedül a vízen, nem lehet kiszállni a hajóból úgy, mint egy autóból, ki kell tartani míg az ember partot nem ér. Ezt megtanultam, nem adom fel sohasem.

Milyen volt a tervezés folyamata? Hagyták, hogy megvalósítsa gondolatait?

Igen, ezek rendes fickók voltak, nem szóltak bele a tervezésbe. Azt gondoltam, ez lesz az OMFB vitorlásflotta vezérhajója.

Két darab 12x12 méteres gombából áll az épület. Nagyon szép volt mikor épült, és még csak a szerkezet állt. Az Ipartervben jó statikusokkal dolgoztam együtt. Az emeleti szint tulajdonképpen egy térbeli Vierender tartó.

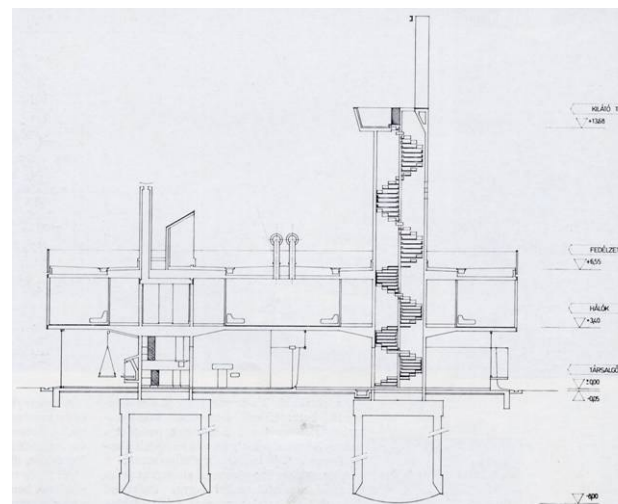
Viszont a gondnoklakás utólag került a földszintre, ami kicsit rontott rajta, mert egy térnek képzeltem az egészet, de végül így is jó lett. Ma pedig már nincs gondnok, szobákat alakítottak ki ott is.

Különleges kilátás lehet a tetőről is. Nekünk nem sikerült feljutni.

Azt hittem, nagy élet lesz majd fent, és esténként mindenki a tetőről fogja élvezni a balatoni tájat. De nem így lett, nem tudom, miért nem használják. A toronyba sem láttam még felmenni senkit. Bár annak örülök, hogy elkészülhetett.

Az épület belsőépítészeti kialakítása, a bútorok is gondosan ki vannak találva, illeszkednek a koncepcióba. Ezeket is Ön tervezete?

Igen, mint már említettem nem találkoztam még jó belsőépítésszel.

Megtanítottam a kárpitos mestereket fukszolni. Ez a vitorlázásban használatos módszer, mellyel a kötelet vissza lehet fonni önmagába. Hamar megtanulták, és így készültek el a hálófülkék ágyainak felfüggesztései, fel lehet hajtani a felső két fekhelyet.

Ismeri az épület mai állapotát? Szokott oda járni?

Pár éve voltam ott. Most kicsit elrontották, amikor megváltozott a használata. Szállodává alakították. Eredetileg a versenyzők aludtak itt, most minden szobában külön zuhanyzót alakítottak ki.

Van, amit ma másképpen tervezne?

Egyet hibáztam el, de mindenki követ el hibát. A toló üvegfalak fogója jobb lenne, ha nem fehér lenne. Így olyan mintha pillérek lennének, pedig nem tartanak semmit, csupán két fogantyú.

Korábbi cikkeiben említi, hogy kritikaként rótták fel Önnek a sok hajóra vonatkozó analógiát.

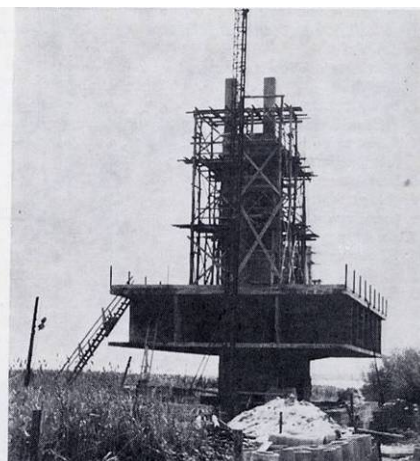
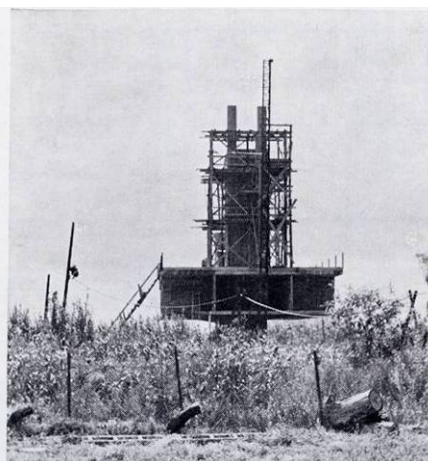
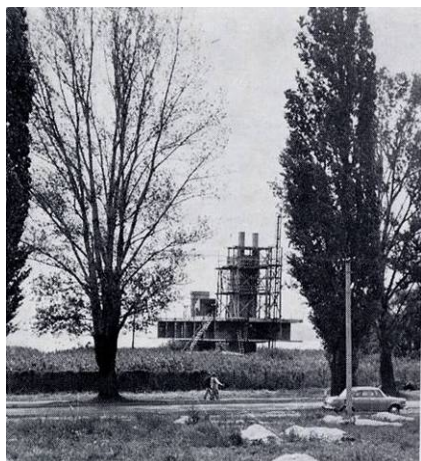
Nem emlékszem erre. Azt hiszem, ezt nem kritizálták úgy, mint a Kálvin téri épületeket. Arra még hallgatói kritika is született: ami leradírozta az első épületet azzal a felirattal, hogy „Bocsánat tévedtem”. De nem tévedtem.

Igaz, hogy nem úgy valósultak meg, ahogyan terveztük, sokat kellett változtatni rajtuk. Nem ilyen volt a tetőfelépítmény, és sok minden elmaradt.

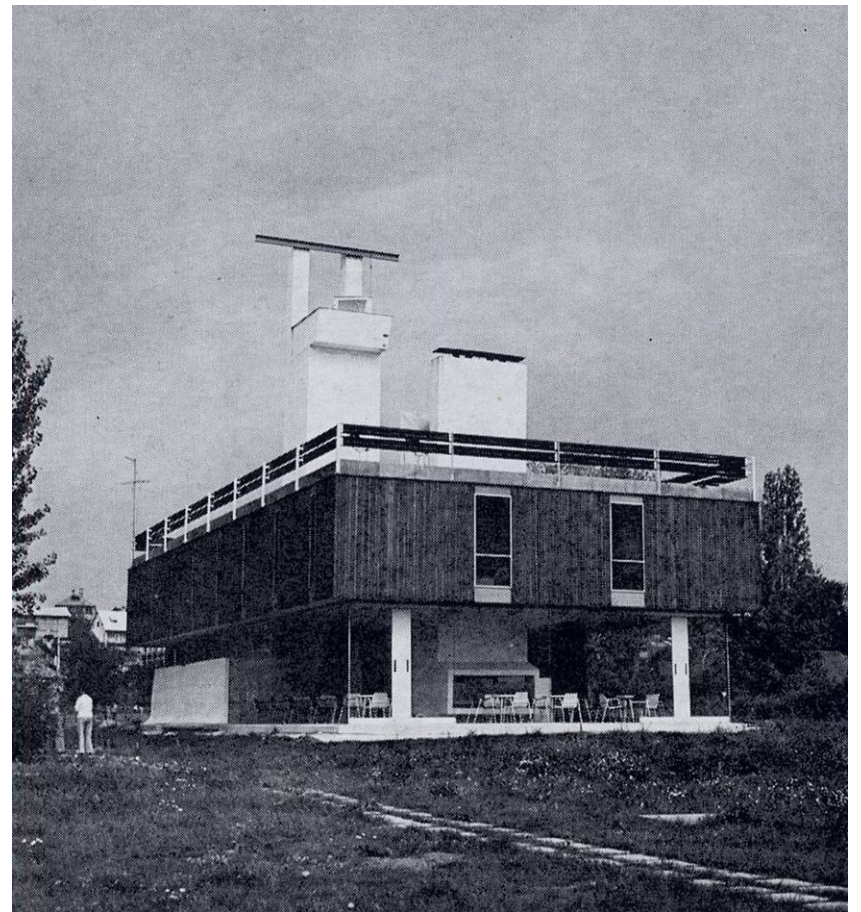
A Kálvin téren (az enyémen kívül) csak két szép ház van: a Ráday utca sarkán álló fogadó és a vele szomszédos épület, még a templom sem igazán jó (csak már megszoktuk). Nem volt mihez igazodni.

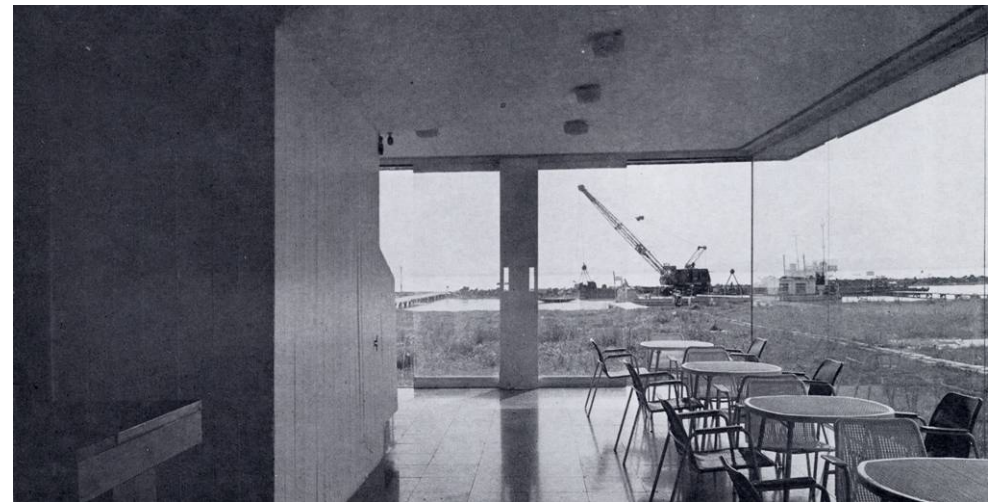
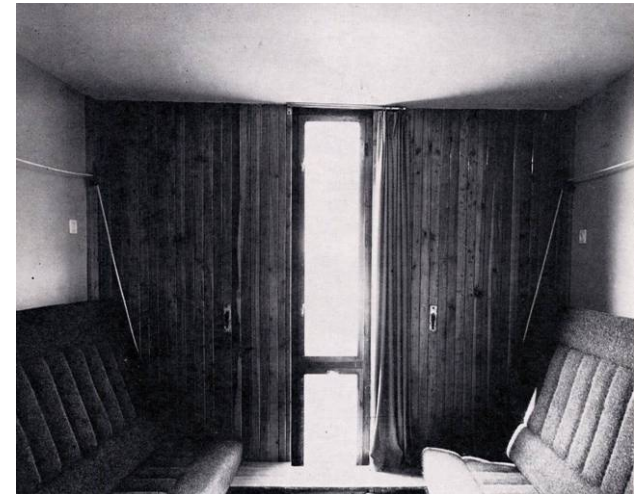
Régen is ilyen nehéz volt megvalósítani egy tervet?

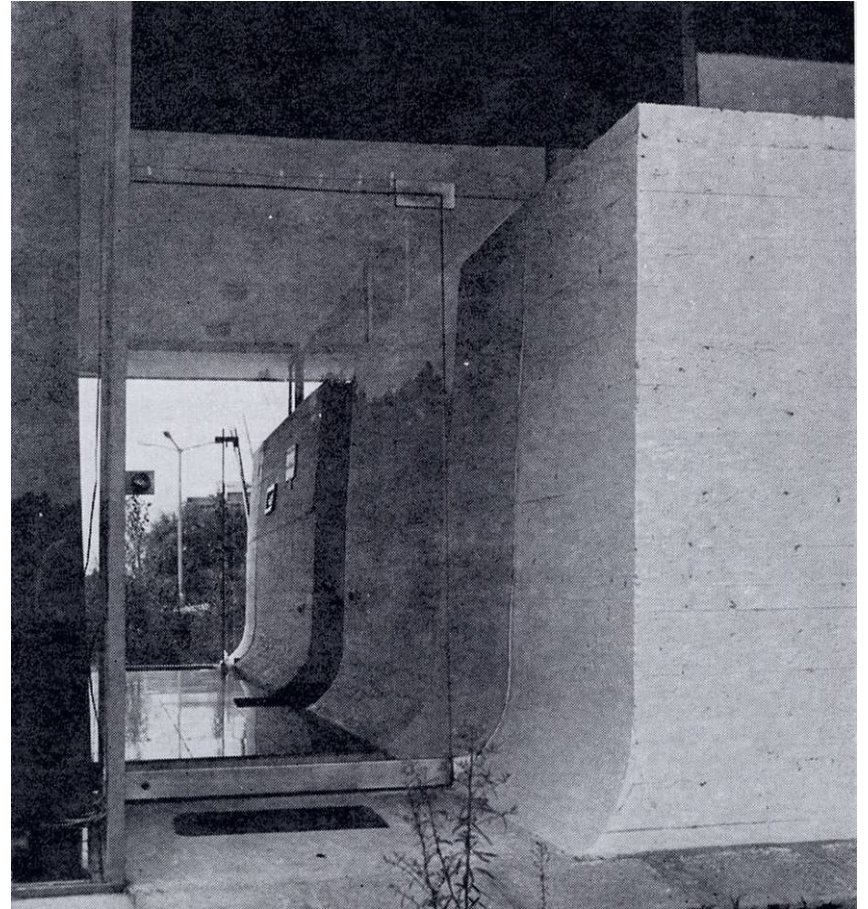
Akkor is voltak kellemetlenkedések, de más természetűek. Nem voltak ilyen anyagi vonzatai annak, hogy ki mit tervezhet.

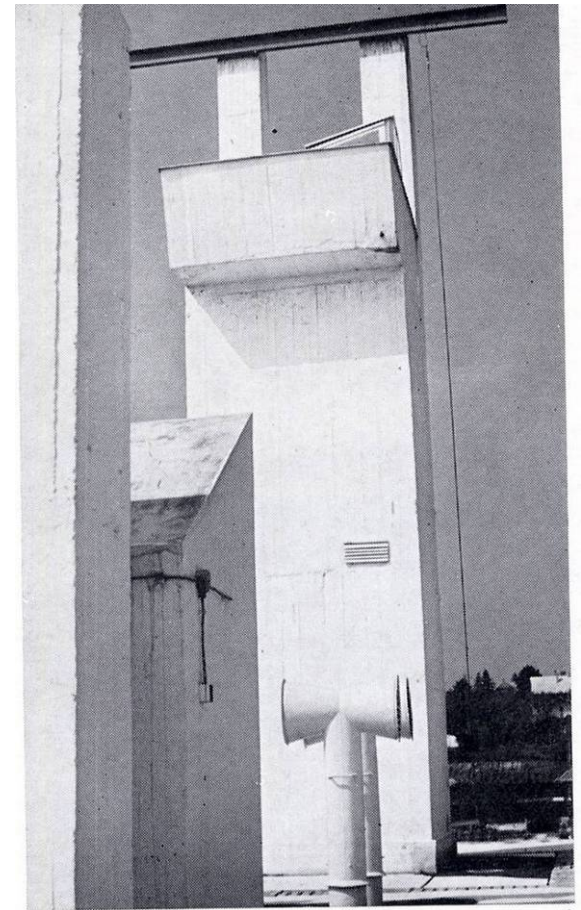

Panelos Fejlesztési Programterv

Részlet a Vallomások című sorozatból:

Mint Lakótervesnek el kellett indulnom eme monstre pályázaton, amit meg is nyertünk. Munkatársaim Korényi András építész és Nagy János a paneltechnológia atyai voltak.

Az ötlet egy pillanat alatt jutott eszembe, egy hűvösvölgyi alkonyon műtermemben ülve: a LAKÁS minden lakás két részből áll:

közösségi részből = nappali = N és

egyéni visszavonuló részből = hálószobák = H

Így a terv neve: N + H System lett nagyképűen.

A következő gondolat az volt, hogy ha már paneleket nem tipizálhatunk, (ilyen messze nem mertünk elmenni), legalább a lakáselemeket tipizáljuk, amit akkor 5,40m x 5,40m-es dobozokban lehetett megtenni. Két ilyen doboz = egy átlag lakás, amely 54,0 m² lehetett...

(V.ö. Fakasvölgyi barátom: Bello Horizontéból csodálkozva mondta, hogy ő még 1000m²-nél kisebb lakást nem tervezett!)

No de sebj. A pályázatot megnyervén a „legmagasabb szinten” biztosítottak hogy valósítsam meg az ötletet.

250 000 (nem tévedés) lakást akartak e szisztémából építeni, és 8 alap-panelféleségből körülbelül 140 féle lakást lehetett volna csinálni. (V.ö. a használt típustervek a budapesti 4 házgyárban kb. 240 féle panelből 16 féle dilatált egységet tudtak előállítani...)

Ezen két évig lelkesen dolgoztam kis csapattal (kb. 60 ember) + a vidéki panelos csapatok: akkor beláttam, hogy ez nem megy: most itt röviden nem érdemes kifejteni, hogy miért. Mikor visszalépésemet bejelentettem, „legmagasabb protektorom” azt mondta: igen ez korrekt magatartás.

Korényi—Zoltai barátaim azután legalább e munka maradék eredményeiből az ún. „E”-típusból megcsinálták a Káposztásmegyeri Lakótelepet. Ez történt 1982-ben.

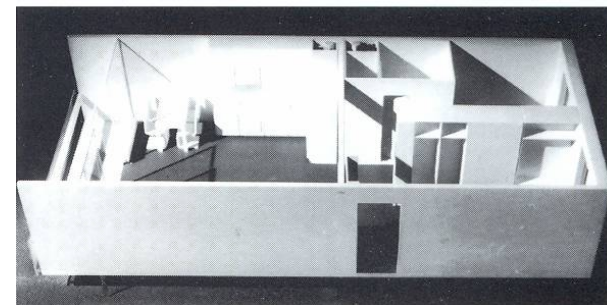
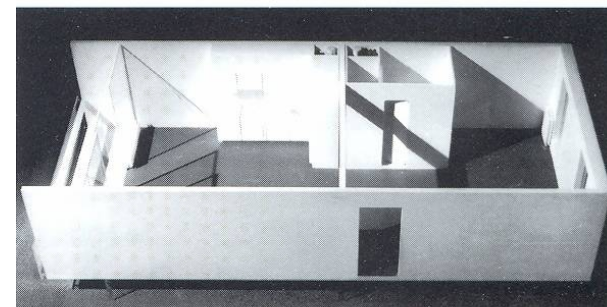
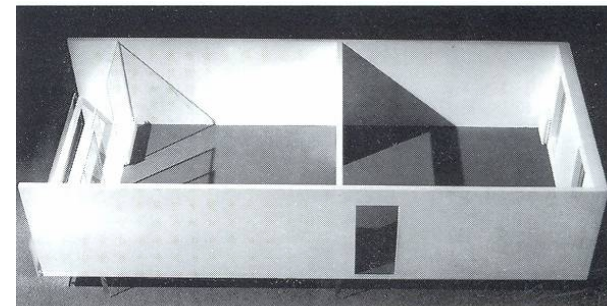
Hogyan zajlott a paneles fejlesztési program, amiben részt vett? Kidolgoztak egy lakástípus-rendszert, aminek alapján 250 ezer lakás épült volna. Végül csak Káposztásmegyeren valósult meg néhány épület ennek mintájára. De az épületek tervezését már kollegái Korényi András és Zoltai István végezték. Miért szállt ki a tervezésből?

Én már azon is csodálkoztam, hogy megnyertük a fejlesztési programra kiírt pályázatot. Korábban nem ilyen módszerrel épültek a panellakások. Volt egy Tóth János nevű technikus, ő mondta meg, milyennek kell lenni egy panellakásnak. Mi felfogadtuk őt konzulensnek a pályázathoz. Így kaphattuk meg a munkát, különben csak csökkentett első díjat akartak adni nekünk.

A panelegységek adottak voltak, csak olyat lehetett gyártani (hiába javasoltam olcsóbb megoldást például a Havanna lakótelep tervezésénél a tetőfelépítményekre). Szóval a panelegységeket nem engedték tipizálni, viszont a lakásegységeket igen.

Ezerféle lakástípust találtunk ki. Viccből összeraktunk mindenféle házat: sorházaktól kezdve, teraszházakon át a szőnyegtelepig. Mindezt 16 féle panelből lehetett volna megoldani.

Két évig dolgoztunk ezen munkatársaimmal, 60 fővel. Akkor még számítógép nélkül, elég sok munka volt benne, de a tervezés közben felmerülő sok akadály megnehezítette a megvalósulást.

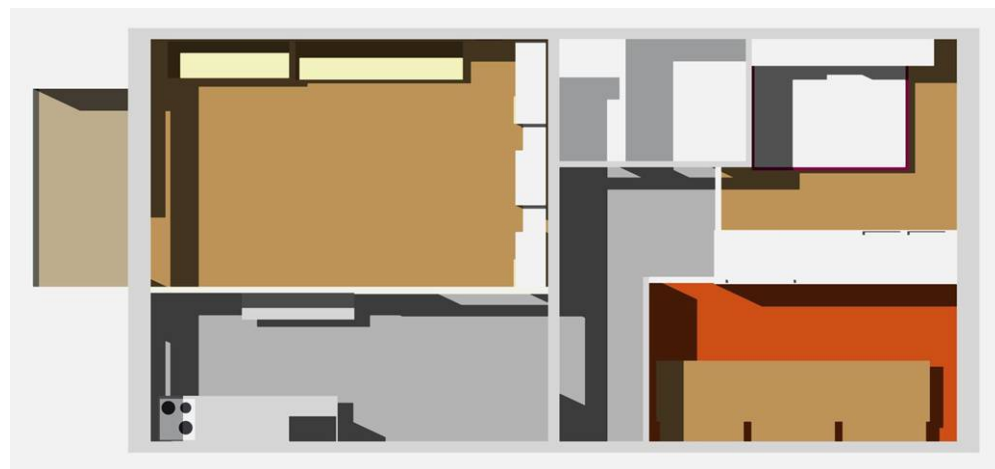
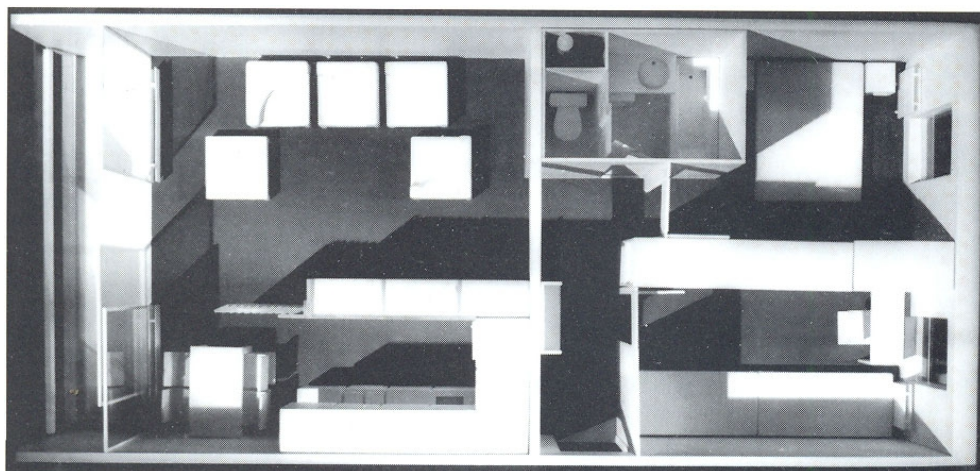
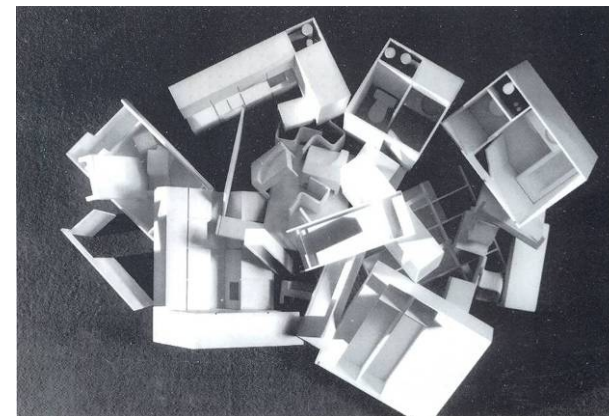

A panelméreteken nem változtathattunk, pedig indokolt lett volna. Így viszont csak 190 cm hosszú ágy fért el a szobában. Ez sem lett volna gond, ha a bútorgyár kiszolgálta volna ezt az igényt, de nem tették.

Volt konkrét helyszín kijelölve, ahol ezt a 250 ezer lakást megvalósították volna?

Ezek csak típustervek voltak akkor, helyszín nélkül. Korényi és Zoltai barátaim később Káposztásmegyeren valósíthattak meg néhány lakás- és épülettípust.

Én pont egy ilyen lakásban lakom. Ez már egy sok szempontból más lakótelep, más lakások, mint a korábban épültek. Örülök, hogy most ilyen módon sikerült megtudnom ki tervezte.

A legfontosabb fogalmak, gondolatok, amik a találkozásaink alapján jellemezhetik Virág Csaba munkásságát, személyiségét és az építészethez fűződő viszonyát:

CSALÁDI HÁTTÉR, KEZDETEK

Édesanya felvidéki, apja debreceni származású. Egészen kisgyerek kora óta tervez házakat szórakozásból. Szerencsésnek érzi magát, hogy a munkája egyben a hobbija is. Első háza nyolc éves korában készült el. Balatoni Bauhaus nyaralójuk (rózsaszín kockaház) már gyerekkorában meghatározta építészeti ízlését.

Felesége, Pázmándi Margit szintén építész volt, gyakran hivatkozik rá. Sok közös pályázatukkal nyertek díjat.

AKTIVITÁS, KÖZÉLET

HATÁROZOTTSÁG, ÖNÁLLÓSÁG, VAGÁNYSÁG, KÖVETKEZETESSÉG

Ma is aktívan tervez, és emellett részt vesz a hazai építész közéletben. Szerepel kiállításokon, hívják előadásokra, járnak hozzá hallgatók (rajtunk kívül a DLA képzés hallgatói is). Közzsereplő. Figyelemmel kíséri a hazai és nemzetközi építészeti publikációkat. Kritikus szemmel értékeli az új épületeket. Önálló utat képvisel a magyar építészetben, ezzel magyarázható talán az is, hogy munkássága nagymértékben megosztja az építész társadalmat.

Az építészet mellett másik „hobbiját”, a vitorlázást is változatlanul űzi gyerekkora óta.

FUNKCIÓ

A tervezés során az első feladat a funkciót megtanulni. Az építésznek jobban kell ismernie az épület működését, mint a használóknak, hogy az összefüggéseket lássa.

Az OVT tervezésénél a funkciósema kialakításához a villamosmérnököktől kapcsolási rajzot kért, így könnyen megtalálták a közös hangot.

MODERN

„A hallgatóknak alapvető minimumként kell tudnia, még a koncipiálás kezdete előtt, hogy mit csináltak a világ építései az adott feladatkörben az ókortól napjainkig, és megvizsgálni, hogy mik a feladat funkcionális és szerkezeti kötöttségei.” A fiataloknak meg kell ismerniük az előzményeket, mert onnan folytatva a saját pályájukat, magasabbra juthatnak, mintha ugyanazt az utat az alapoktól kezdve teszik meg.

Munkássága során következetesen ragaszkodott az építészetről alkotott alapgondolatához – a vári házaktól kezdve a Kálvin téri házakig. Mindig a kornak megfelelő modern épületet tervezett.

ILLESZKEDÉS

Az építészeti magatartásról gyakran megfogalmazott gondolata az épületek illeszkedésére vonatkozóan:

„Az ilyenfajta feladatok lényege számomra az, hogy egy-egy teljesen mai (up to date) épületet vagy épületrészt próbáljak kigondolni, amely, ha kiemelnék környezetéből, és egy semleges térbe

függesztenék, akkor is megfelelne a fenti követelménynek.” De az adott helyre visszatérve teljesen beleillik a környezetbe.

„De ez egy olyanfajta mai korszerű épület legyen, amelyik tömegformálásával, nagyságrendjével, léptékével, anyagkezelésével és hangulatával lehetőleg optimálisan illeszkedjék környezetébe.”

Fontos tehát a hely. Fontos, hogy az építész érezze a helyet.

EGYEDI – TÍPUS

Egyedi részletek, csomópontok – típus panellakások (N+H system)

A típus panellakásokból felépülő lakótelepek tervezésénél fontos szempont volt számára az egyediség, variálhatóság, és hogy a városszerkezetnek megfelelően utcákból álljanak.

A tipizálás is lehet újítás, igényes megközelítésű.

Ma az egyediség drága és nehezen kivitelezhető, a típus meg gyakran kötöttség.

„Ma nagy időzavar van az építészetben. Mindent meg lehet csinálni, és ez megzavar mindenkit.

Még Calatravat is, akinek Valenciái operaháza úgy néz ki mint egy középkori sisakrostély. De helyre kell állnia a rendnek. Nem kell fallosz alakú házat csinálni csak, azért mert meg lehet csinálni.”

BELSŐÉPÍTÉSZET

„Még nem igazán találkoztam jó belsőépítésszel, olyannal aki hozzá tudott volna tenni az épülethez. Azt hiszem nem jól tanítják őket.”

A belsőépítész, a berendezési tárgyak megfelelő kialakítása is fontos.

LÉPTÉK

„Vannak építészek, akik csak bizonyos léptékig tudnak jól tervezni, nekem ez sosem okozott gondot. A legnagyobb házam a Lágymányosi híd, az 500 méter hosszú.” Sokszor rossz eredmény születik, ha az építész a családi házakon jól bevált eszközöket nagyobb épületek tervezésénél is ugyanúgy használja.

DIVAT, MINTÁK

A divat könnyen megunható.

„Az építészet nem 10 percre készül.”